

Duše v čase

Výstava „Malíř, člověk“ v galerii Dolmen v Uherském Hradišti představuje obrazy Jana Karpíška (1981) v podstatě od počátku studia malby na Fakultě Výtvarných Umění v Brně v ateliéru Martina Mainera v roce 1999 až do současnosti.

Jan Karpíšek je malířem skutečných věcí, které ale v jeho obrazech dostávají nevídané souvislosti. Kromě viděného zachycuje myšlenky, pocity a sny. Stenograficky zaznamenává pohyby a to ať fyzické, tak i myslí. Některé obrazy působí velmi výpravně, a bez vysvětlení jim nelze zcela porozumět. Jiné obrazy působí velmi prostě.

Karpíšek maluje svou soukromou mytologii, ovlivněnou buddhismem. Mluví o plynoucím čase, o tom jak se jím vrátit, jak se mu bránit a také jak jej nechat plynout.

Na obraze „Buddha netopýr“ drží sedící červená postava nahého muže s netopýříma ušima v zubatých ústech noční můru. Je to Buddha, přemožitel smrti.

Čarodějnický a až okultně působí „Xenie“ a „Ema“, jejichž obličej vznikly z vytrhaného černého papíru.

Subtilně pojatý obraz „Plynutí času. Čas je zde!“ z mezinárodního symposia Contacts na Klenové v jemně hnědých odstínech neukazuje nic víc než nahého schouleného člověka a několik travin. Autor k němu dodává, že je to vlastně on sám jedoucí na vlastnoručně vyrobeném vozítku krajinou.

(Zmíněné vozidlo bylo plátno opatřené kolečky a táhlem, které jsem táhnul za sebou a na něj se otiskla stopa projíždění fyzickou realitou, a tedy i záznam času, který byl tématem celé mé práce na Klenové.)

Každopádně je to postava člověka, který bezvýhradně splynul s přírodou. Tak jako tomu bylo na počátku.

Zajímavé a zábavné je Čurání, malba menších rozměrů z počátků vysokoškolského studia. Zobrazené postavy personifikují vše s tímto aktem spojené – pisoár, údiv, směšnost, nahotu pozornost, smrtelnost, teplo nebo odraz v dlaždičkách.

Až trochu odpudivě působí obraz „Květ“, ten je bez výkladu opravdu špatně čitelný. Obrovská ústa v dolní části obrazu, nad nimi ruce a nohy a nahoře téměř idylická krajina s třešňí. Až později si divák všimne, že ruce drží také třešně. Je to obraz zážitku po jídání třešně. Velmi pikantní. (Zde je stěžejní nejspodnější část obrazu, který je metaforou vědomí a jeho role v systému bytosti člověka, střed Květu světa, světlo osvěčující veškeré ostatní vrstvy, ať již mentální, psychologické, hrubohmotné či fyzické reality, která by bez Vnímatele a Pozorovatele vůbec nebyla(?). Všechny vyjmenované fenomény jsou jen okvětními plátky tohoto květu.)

Několik velkých na výstavě prezentovaných obrazů bylo součástí diplomové práce z roku 2005. „Petržel - Stroj času“, k němuž si autor vymyslel i, zde neprezentovaný, sci-fi příběh ve stylu Kurta

Vonneguta, „Vodopád“ s drobnokresebně pojatou japonskou zahradou a blondřatá „Bohyně (mého času“ s obrovským točícím se copem, s uhrančivýma doširoka rozevřenýma modrýma očima a náhrdelníkem z lebek ve stylu bohyně smrti Kálí.

K nejnovějším, letošním obrazům, patří „Duchovní obraz s časem“. Na modrém pozadí jsou linkou vykreslené tři postavy – bezmyšlenkový kuřák **marihuany**, anorektická dívka blížící se svou vyzáblostí podobě stařeny a otlý muž s měšcem. V horní polovině obrazu, vyplněná čárkami podobajícími se plynoucí řece, se ztrácí ještě jedna postava, jakoby sebraná proudem času a plynoucí pryč. Nic, co je tady, a je marné, nemá dlouhého trvání.

(Zde je pro mě podstatné, že tato postava zakrytá rastrem času se drží za ruku s někým mimo plátno, a tento prostor mimo formát je klíčový prvek, stejně jako to, že oči této záhadné postavy resp. oči na jedné z jejích dvou! hlav se dívají jedna na druhou, symbol meditace, zaměření pozornosti na pozornost, zatímco zbývající postavy sledují těmito svýma „očima“ (vědomím!) předměty světa. Snaží se v nich, pochopitelně marně, najít štěstí a trvalou spokojenost. Symbolika očí-vědomí je podpořena tím, že jsou namalovány lesklou metalickou barvou, ta září, dopadá-li na ně světlo.)

Do protikladu k výpravnosti zmíněných maleb se staví práce z cyklu **automatických maleb** Motánek. Ty, jak říká autor, stopují **pohyby** mysli, náhodným střídáním oblouků a pravých úhlů. Ve „Stopování pro jednoho šneka a čtyři octomilky“ je jakoby stenograficky zachycen pohyb těchto tvorů.

Celek je doplněn ještě divácky vděčným vyobrazením koupající a smějící se tmavé holčičky na červeném pozadí v bílé pěně a se žlutou kachničkou.

A nakonec nechybí ani autoportrét umělce, i když v mladším, snad ještě v předškolním věku spolu s bratrancem. Oběma chlapcům dělá společnost malé hejno vran.

Jan Karpíšek, „Malíř, člověk“, Galerie Dolmen, Mariánské náměstí 61, Uherské Hradiště, 29. 9. - 26. 10. 2007

Kateřina Pažoutová

Poznámkami doplnil Jan Karpíšek